III, 2, 1937

LEI 5

ICONAR

„Cine renunţă la mormânt, renunţă la înviere. Pentrucă, condiţia învierii stă în acceptarea prealabilă, neşovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

Directori *Liviu Rusu* *Mircea Streinul*

Redacţia şi Administraţia *Cernăuţi, Piaţa Unirii 3*

Apare lunar *Abonamentul anual 60 lei*

GENERAL CANTACUZINO — PREZENT!

Generalul George Cantacuzino-Grănicerul este vlăstar de viţă domnească şi figura reprezentativă a celor ce ne-au dat România Întregită. El a fost trimis de Dumnezeu pentru a face legătură între România Voevozilor şi a Generaţiei Unirii cu România veacurilor legionare. El plăteşte cât o întreagă generaţie, cât un stâlp de istorie. Legionarii sunt „copii" ai lui, iar el e fiu al istoriei. Din istorie a venit generalul, să ne înveţe a fi nemuritori: prin credinţa în Dumnezeu, prin jertfă şi onoare şi prin dragostea nebună de moarte pentru Căpitan şi Legiune.

Acum, după ce şi-a terminat misiunea s'a întors înapoi în istorie, acolo unde îl aşteptau Moţa şi Marin şi Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul.

... A fost o vreme de foc şi prăpăd când neamul românesc striga: General Cantacuzino! Şi răspundea o viaţă cât un munte:

— Prezent!

Astăzi tot război e şi neamul strigă: General Cantacuzino! Un milion de vieţi răspund:

— Prezent!

Da! Vremea e aproape când la auzul acestui nume, va răspunde neamul întreg: Prezent! Generalul s'a întors în istorie. De-acum va răspunde istoria prin veacuri:

— Prezent! Prezent!! Prezent!!!

ICONAR

Societatea pentru cultură, inima Bucovinei

Societatea pentru cultura şi literatura română din Bucovina a împlinit şaptezeci şi cinci de ani de existenţă, în cadrul unor serbări ce copleşesc, prin semnificaţia lor, evenimentele zilnice; pentrucă, în toată acţiunea ei, la temelia faptelor, stărue spiritul de abnegaţie, singur în stare să menţină o acţiune de cultură pe linia unui ideal naţional. Mai există în această frăţie o mândrie a tradiţiei care-i dă drept la întâietate faţă de orice încercare de a contrabalansa prin alte acţiuni similare, fie chiar pornite pin partea autorităţilor, rosturi bine determinate. De aceea în această însemnare a noastră asupra sărbătorii societăţii pentru cultură din Bucovina vrem să scoatem în evidenţă nu istoricul, trasat cu fel de fel de obstacole învinse de înaintaşi, ci, în lumina realităţilor culturale de aci, un sens de cultură autentică, ce se identifică cu tradiţia culturală a Bucovinei.

Planurile pe cari activează Societatea pentru cultură sunt multiple. Intreţinerea unui internat, unde am găsit adăpost în anii noştri de învăţătură aproape toţi cei ce avem pretenţii de a ne fi instruit într'o şcoală românească; activitatea intensă a tipografiei Mitropolitul Silvestru, una din cele mai bine înzestrate instituţii de acest fel din ţară, cuprinzând până şi tipe de note muzicale, satisfăcând astfel, în afară de cărţile editate anual de societate fără nici o urmărire de câştig, nevoile multiple ale celui mai mare centru cultural din nordul ţării; întemeierea de secţiuni în toată ţara Bucovinei cu activitate intensă; şi mai ales, semn de stăpânitor pe aceste pământuri, clădirea de case naţionale, cari atunci când se înalţă în centrul de activitate al societăţii, capătă proporţia palatului cultural a cărui temelie s'a sfinţit cu ocazia serbărilor amintite.

Existenţa acestui palat cultural în Cernăuţi, unde căpuşile străine şi au înghesuit blokhaus-urile, permite posibilitatea unui avânt nebănuit. Ceeace autorităţile politicianiste n'au reuşit să întemeieze, sau n'au vrut, cade dela sine, ca şi până acum de altfel, în sarcina societăţii. Intemeierea unui muzeu regional, unde să fie adunate toate lucrările de preţ de pe aceste meleaguri, o archivă de folklor bucovinean, o pinacotecă care să achiziţioneze tablouri din ţară şi străinătate, institute pentru cercetarea fenomenelor culturale ale Bucovinei, nu sunt numai postulate, ci proecte dintr'un plan bine stabilit de către preşedintele societăţii, profesorul universitar Grigore Nandriş, cel care a concentrat în jurul său o serie elemente tinere şi dornice de înfăptuire.

Am ascultat discursul ţinut cu ocazia sfinţirii temeliei. Rare ori mi-a fost dat să aud un discurs închegat aşa de magistral în ceeace priveşte structura lui logică. In acea atmosferă de înălţare sufletească, care însemna o victorie a vrerilor noastre româneşti, cele spuse acolo erau expresia unei demnităţi tradiţionale, conştiente de rolul ce se cuvine unui preşedinte al societăţii pentru cultură în Bucovina, atunci când are înaintaşi istorici. A fost amintit marele mitropolit Silvestru pentru a arăta că actul pe care-l face prin sprijinul său material şi moral I. P. S. S. Mitropolitul Visarion al Bucovinei, este şi el un act de continuitate istorică, care a legat totdeauna cultura românească din Bucovina de biserică, de sprijinul neprecupeţit al ei. Şi numai prin această faptă a lui, I. P. S. S. Mitropolitul Visarion, sprijinind acţiunea societăţii pentru cultură, se înscrie pe linia marilor săi înaintaşi. In răscrucea timpului s'au întâlnit doi oameni a căror înţelegere a înfăptuit o operă de lungă durată.

Societatea pentru cultură este inima Bucovinei. Sub semnul ei se vor înfăptui, cum s'a întâmplat şi în trecut, lucruri mari. Cultura românească trebue să se ridice spre cer ca o catedrală uriaşă. Noi, iconarii, nu putem să trecem peste această sărbătoare a societăţii fără a lua parte cu bucurie la noile realizări. Urmărim acelaşi ideal de împlinire a vieţii româneşti din Bucovina şi vrem să stăm, în rosturile noastre, şi sub semnul ei ocrotitor.

LIVIU RUSU

Cântec de domniţă

Domniţă din trecut veleat medieval
Singură'n castel de basm uitată,
Mâinile cu plânset de caval
Ard bujori pe fruntea lung îngândurată.

Creşte primăvara'n chiot pe ogoare
Şi la porţi rugina, deasă, pe zăvoare.
Numai genele trudite de-aşteptare
Se tot sbat să fugă'n lumea mare...

Vin, cosiţele, prin somn, să ţi-le-ogoaie
Ingerii chemaţi de mâni prin vis.
La castelul pururea închis
Nu mai vin oştenii din războaie...

De sub vadul primăverilor se sbate
Lance de oştean fără stăpân,
Ca s'adurme mers nepământean, prin fân,
Lângă svon de alăute'nlăcrimate.

Ci sub seară de-aşteptări, târzie,
Poposi un prinţ din ţări necunoscute...
Şi-l aştepţi de-atunci mereu să vie
Că s'a ridicat în şea să te sărute.

A isbit, prin vis, un pumn în porţi
Şi sub zori s'au prăpădit în noapte
Şi se roagă, şi s'alintă'n şoapte
Pentru tinereţe, pentru vis şi morţi.

Rătăcit sub cer de primăvară
Se mai plimbă'n noapte prinţul tinerel
Şi'n logodnă fără de inel,
Umbre trec, în taină, pe sub seară...

Un oştean din ţări necunoscute
Creşte iar, în vis, castelul de cristal...
O domniţă din trecut veleat medieval,
Se apleacă noaptea'n visuri să-l sărute.

VASILE I. POSTEUCĂ

Poemelor mele

Poeme, voi, în care-atât de des
Mi-am împletit cununa de suspine,
Ce paznic nevăzut v'a risipit
Prin liniştea pustiului din mine?

Ce zână blândă, sufletul mi-a'nvins
Cu degete de crin, în ceas de seară
Că-mi simt durerea prefăcută'n aur
Şi'n nesfârşite plânsuri de vioară.

In trupul vost' serafic, de catrene,
Pe care-atârnă grele de tristeţi,
Mantii lungi, cu clopoţel de rimă,
Am înflorit destinul altei vieţi.

Căci pe când eu, de cântec ostenit,
Voi adormi ca o privighitoare,
— Imbrăţişind o gură de pământ... —
Din contră — poate'n voi va fi nemuritoare.

ION I. OPRIŞ

M O A R T E

Azi, sau mâine, poate,
o să fiu, măi frate,
sânge de stejar;

o să uit de tine,
o să uit de toate,
şi-o să fiu, măi frate,
stelelor pândar.

In ţărâna'n care
o să'ngroape taica
chipul meu de lut,
răsări va, frate,
— visului cărare —
cântec de'nceput.

Tu să fii de veghe
şi s'asculţi cum bate
inima-mi în seva
ce se urcă'n sus;
tu s'asculţi, măi frate,
ce frumoasă-i taina
sufletului dus.

Şi de ce să plângi?
Doar ştii că se destramă
numai lutul
şi-i ţărână
proaspătă'n livezi;
ritmul sângelui rămâne
să-l asculţi cum bate
(tâmpla lângă trunchiu
pe jumătate)
tânăr în amiezi.

GEORGE CHLOPINA

P O E S I I

Pale lumini
Ard line peste
Naltele creste,
Vineţii pini.

Umbre adânci
Leagă cu sure
Crengi, prin pădure,
Norii, de stânci.

Florile reci,
In ierburi, toate,
Singurătate
Duc spre poteci.

*

Umbrele s'au retras în pădure,
Părăsind oraşele.
Toamna desfăşură uriaşele
Ceţuri, sub zările sure.

Muntele cheamă prelung
Oamenii duşi cu turmele;
Ramuri întunecă urmele
Lor pân'la care n'ajung.

AUREL MARIN

S E A R A

Prin abureala zării apusul bate cue.
Rotundă luna creşte pe cer ca o gutue.

Un foşnet mic — pe aproape cu caii peste deal,
Trec îngerii de sară c'o toacă de metal.

Aprcape's mai pe aproape — Şi glasul îi se'ncue.
Pe-o coastă un car cu hrişcă s'a prins de-o cărărue.

Un om citeşte zarea alăturea de boi
Pe margine, din car'i pasc roatele trifoi.

D. LOGHIN

Pământul

De felul cum privim fiecare bulgăr de ţărână din pământul Patriei, de felul cum îl înţelegem şi-i urmăm poruncile tainice, depinde şi linia vieţii noastre, fizice şi spirituale, a fiecăruia, pe drumul măreţ al vieţii neamului. Şi mai mult însăşi viaţa neamului.

Dumnezeu a dat o vatră de pământ pentru plinirea Lui şi a destinelor proprii, fiecărui neam de pe lume. Istoria ne mărturiseşte, fără posibilitate de desminţire, că gloria a încununat fruntea neamurilor ce şi-au iubit, până dincolo de moarte, pământul şi a fugit din preajma acelora cari au pierdut comunitatea de dragoste şi înţelegere cu el.

Cei ce nu tresar şi nu se'nfioară în faţa mormintelor strămoşilor, cei ce nu simt cuţitul revoltei învârtindu-li-se 'n inimă atunci când îşi văd un bulgăr de ţărână din glia neamului ajuns pe mâni străine, aceia au un simţ mai puţin. Le lipseşte simţul pământului.

Pământul, în viaţa unui neam, nu mai este numai pământ E mai mult. E credinţă şi cuib pentru sufletul neamului. Leagăn şi mormânt şi biserică: Istorie.

Omul închircit sufleteşte, desarmonic şi deplasat de pe linia normalului, omul care ne trece pe-aproape şi pe care-l ştim din priviri şi din gesturi, fără aderenţă gândurilor mari, fără tresăriri în faţa marilor dureri ale neamului, e omul străin sufleteşte de pământ, fără simţul pământului. El ar vrea ca pământul să-i fie supus, să-l asculte. Nu vrea, însă, şi nu ştie să înţeleagă şi să asculte el de chemările pământului. De aceea pământul nu-i mai spune nimic. Nici strigătul primăvăratec al sevei din mugurul verde. Nici colţul de iarbă depe pieptul unui mormânt de părinte.

Şi e să ne înfiorăm în faţa monştrilor pentru cari lutul cătunului natal nu mai aruncă nici o nădejde, nici un blestem măcar.

Tradiţia istoriei, basmului şi cântecului popular dălţueşte, în legendă şi divin, atitudinea împărătească a românului în faţa pământului ţării sale.

Un Luca Arbore nu avea studii. Nici n'a ros bănci în şcoli de specialitate, unde vreun bâlbâit profesor, de democraţie şi istorie, să-l înveţe a-şi iubi şi apăra ţara.

Şi Luca Arbore a sărit pară şi foc, cu toţi arcaşii lui, atunci când Leşii au cutezat să'ncalce pământul Moldovei.

De ce să-şi fi iubit, Luca Arbore, pământul? Nu putea să adune ghioagele şi săgeţile arcaşilor şi să le fi vândut la Poloni, ca, apoi, să-şi cumpere case în Elveţia? Nu putea. El era rob al pământului Patriei.

El ştia lămurit ce înseamnă vorbele: nu te-o primi pământul. Dan Căpitan de plai, înainte de-a muri a cerut să fie lăsat să-şi sărute pământul ţării.

Clipa apoteozei de glorie şi conştiinţă a unui neam e, cu siguranţă, sărutul pământului strămoşesc.

Dispariţia obligaţiilor faţă de pământ din conştiinţe conclude la o degenerare de rasă.

Adevăratele raporturi cu pământul ar trebui să ne fie de dragoste şi nu de strivire sub călcâie. Astăzi când Basarabia şi Maramureşul şi ţinutul Moţilor sunt pe mâini de jidani, când oiolanele părinţilor şi bunicilor sunt aruncate din morminte să le târâie câinii pe străzi, o generaţie întreagă strigă, uriaş, până la biruinţă sau moarte, desnădejdea pământului românesc.

Cei cărora le e refuzată culoarea lui, îngenunchiază în pragul noului veac pentru o mare redobândire: dragostea pământului.

Ca ieri cu sânge cald plătit-am
Ca să scăpăm acest pământ,
Dar la jidani de-l vom lăsa
Nu ne-or primi fraţii 'n mormânt

Cei ce-au ucis şi-au prigonit culoarea pământului ştiu că nu vor putea să-l spurce cu resturile lor lumeşti. Pentru ei e deschisă calea celor patru vânturi.

Cei ce ne simţim cu păcat, să ne aplecăm urechia de-asupra lutului Putnelor şi Coziilor voevodale. Să prindem prietenie cu majestatea sa bulgărul de pământ. Să iubim un bulgăr de pământ şi el ne va deschide poarta supremei înţelegeri în viaţa aceasta: Ne va desluşi asupra comorilor pământului şi neamului. Vom înţelege chemarea celui mai bun frate din lume: pământul. Şi prin el, suprema glorie de a năzui la un colţ de cer.

VASILE I. POSTEUCĂ

Moşul Alexandru din Ropcea

9 Decembrie 1933. In jud. Storojineţ echipa legionară condusă de părintele Dumitrescu Borşa încă nu fusese arestată. In 9 Decembrie legionarii se concentraseră în cătunul Maidan din Storojineţ pe la prieteni ai mişcării. In oraş toată lumea suspectă era legitimată. Informatori în oraş intrau numai deghizaţi. Ordine împotriva legionarilor se duseră în toate satele. In dimineaţa zilei de 9 Decembrie părintele desparte pe legionari în două echipe, una va parcurge Storojineţul, prin cătunul Albovăţ, Ropcea, Pătrăuţi de sus, Igeşti, Ciudeiu, Crasna, căutând să se întoarcă pe altă cale înapoi. A doua echipă va ajunge până la Adâncata prin Carapciu şi se va întoarce.

O echipă de 9 legionari intră în Ropcea. Afară ger, de nu vezi ţipenie de om pe drum. Legionarii trec cântând. Satul e în duşmănie cu legionarii, e cuzist, nu-i salută nimeni, câte un ţăran se uită mirat şi neîncrezător dintr'o ogradă.

Sunt orele 12 şi băeţii au flămânzit, de două săptămâni echipa e în marş necontenit, dar nicăiri atâta opacitate ca în Ropcea. In sfârşit iată casele răzeşeti. Sărăcăcioase, uneori mai sărăcăcioase decât cele ţărăneşti. Răzeşii nu mai sunt ce au fost odată, dar spiritul de demnitate şi onoare încă nu s'a uitat.

Un flăcău se repede de undeva dintr'o uliţă taie drumul echipei:

— Sănătate!

— Trăiască Legiunea. Camarade sunt pe-aici legionari?

— Da sunt, eu şi mai sunt câţiva flăcăi.

— Bine, unde-am putea noi sta puţin de vorbă?

— Ştiu eu, să mergem la bunicu.

— Bunicul d-tale e legionar?

— E bătrân, are 71 de ani, dar e om bun şi trebuie să ne primească.

Alexandru Volcinschi e un răzeş bătrân, vorbeşte molcuţ, aşa de simplu şi de curat:

— Apoi, voi sunteţi din Garda de fier?

— Da, moşule.

— Dumnezeu să vă deie sănătate, poate c'aţi face odată dreptate.

—'om face moşule, trebuie să facem.

— Ian caţă noră şi fă-le ceva de mâncare, c'or fi flămânzi domnia-lor.

După o oră de odihnă echipa întremată părăsi Ropcea spre Pătrăuţi.

In Ropcea jandarmii aflând de trecerea echipei umblau vârgol să o poată găsi. Dispăruse fără urmă între casele răzeşeşti. Către seară jandarmii arestară şapte flăcăi bănuiţi a fi conspirat la ordinea de stat. In sfârşit au aflat că echipa a fost adăpostită la Alexandru Volcinschi. Au fost trimişi doi jandarmi şi l-au adus la post.

Şeful de post scrie la masă protocoale. Bătrânul se apropie de masă:

— Pentru ce m'aţi adus aice Domnule?

— Crucea şi Dumnezeul mătii, să taci că nu te-am întrebat! O să vă arăt eu vouă, anarhişti ce sunteţi. Fundul temniţei vă aşteaptă.

— D'apoi ce-am făcut eu Domnule, bătrâneţele mele, da neam de neamul meu n'o avut de lucru cu jandarmii. Lăsaţi-mă'n pace. Eu mă duc acasă.

Şi moşneagul dă să iasă. Doi jandarmi se repăd la el, şi-l leagă cu mânile la spate:

— Aşa, bestie, nu ţi-a fost bine, stai în lanţuri şi taci. Eu să vă spun ce-aţi făcut? Ochii slabi şi supţi ai bătrânului se umeziră.

— Aveţi milă domnilor de bătrâneţele mele, de cinstea mea.

— Tot nu taci! Şeful de post sări peste moşneag îl izbi la pământ şi-l călcă în picioare.

— Aşa, acum duceţi-l în găinărie şi-l închideţi acolo, ăştialalţi rămâneţi aici, şi să vă puie dracul să mişte careva că vă arăt eu vouă!

Pe la orele 12 noaptea protocoalele au fost închise, s'a stabilit că toţi arestaţii au avut legături cu Garda de fier şi deci au conspirat la ordinea de stat.

Afară noaptea de Decembrie stă de pază şi'n noapte legionarii aşteaptă, legaţi, sentinţa. Alexandru Volcinschi amorţit, a căzut în noapte şi ger. Nu-l păzea nimeni căci ştiau toţi că nu va fugi.

In casă, e călduţ şi-i bine. Şeful de post a salvat ordinea de stat. După o zi atât de furtunoasă acum se odihneşte, liniştit.

10 Decembrie. Şapte flăcăi din Ropcea sunt trimişi la Storojineţ. In frunte singur cu mânile legate e Alexandru Volcinschi.

De ce l-aţi legat pe ăsta, întreabă comandantul Legiunii, căpitan Fotino.

— E recalcitrant, să trăiţi.

— Bine, duceţi-i la penitenciar.

Aci ceilaţi 30 de anarhişti, arestaţi, aşteptau. Nu ştia nimeni pentru ce a fost arestată atâta lume.

— Bătrâneţele mele, măi băeţi, pentru ce m'au adus aici. Cinstea mea, sunt bolnav, spuneţi-le să mă lase că nu mai am mult.

— Ce putem face noi moşule, ne va da drumul, că n'are dece ne ţinea. Dar să ştii d-ta că cea mai mare cinste a vieţii d-tale asta e, că te-au arestat pentru bunătatea şi curăţenia d-tale.

— Cum?... După trei zile, înţelegea şi bătrânul, ce s'a întâmplat. A înţeles toate, nu mai vorbea. Nici nu avea cine să vorbească. A venit comisia de triere şi l-a găsit fără nici o vină. Acasă n'a plecat pe jos. L-au dus cu trăsura. A mai gogit câteva săptămâni. Aşa bolnav tot n'a uitat de cei rămaşi în închisoare. In fiecare săptămână venea dela Ropcea nora bătrânului şi ea văduvă şi aducea câte un ulcior de lapte şi câte-o pâne. Pe urmă n'a mai venit. Noi n'am uitat însă nici până azi de Alexandru Volcinschi.

Am aflat târziu cum s'a sfârşit bătrânul. Legionarii au intentat proces şefului de post. Procesul a fost casat fiindcă şeful de post executa un act de guvernământ şi deci „nu poate fi făcut responzabil".

GEORGE MACRIN

Permanenţe româneşti

Pictorul Epaminonda Bucevschi

O expoziţie a pânzelor lui Epaminonda Bucevschi, organizată mai zilele trecute în măreţul Palat mitropolitan din Cernăuţi, cu grija — ce se verifică tot mai mult — pentru creaţiile spiritului românesc a Vlădichii Visarion şi prin osârdia consilierului dela Casaţie, d l Corneliu Gheorghian, a venit să ne reamintească — şi de sigur pentru mulţi să mărturisească — măestria paletei acestui erudit şi bine dotat purtător al ei, sfârşit din vieaţa lumească acum o jumătate de veac fără patru ani.

Epaminonda Bucevschi deţine gloria şi culmea arborosană în pictură. Dar critica şi istoriografia picturii româneşti nu ştiu de ce nu i-a acordat destulă atenţie.

Numai din fuga ochilor peste pânzele unei expoziţii, oricine a remarcat atâtea podoabe de artă ce împodobesc pereţii Palatului mitropolitan din Cernăuţi, ai mânăstirilor Putna şi Dragomirna, ai Societăţii pentru cultură şi ai atâtor şi atâtor descendenţi ai pictorului sau intelectuali români, cari ar face un act de dreptate pentru Bucevschi şi-ar merita mai mult dela acest neam dacă le-ar pune la dispoziţia unei instituţii, fie Mitropolia sau Societatea pentru cultură, unde ar vorbi neîncetat ochilor noştri şi ar înlătura vălul unei nedrepte căderi în uitare. — Epaminonda Bucevschi este fără îndoială unul dintre cei mai de seamă portretişti ai noştri: câtă putere de realitate — crezi că eşti gata să le pipăi — în chipurile atâtor mitropoliţi, preoţi şi preotese, rude şi cunoscuţi, de pildă *Mitropolitul Silvestru* sau *Preotul Toma din Herşeni* sau *Soţii Ştefaniuc* din Siret! Un alt bogat capitol îl formează tablourile sfinte, icoanele cu Maica Domnului şi Iisus Hristos, după cari s'au reprodus toate icoanele ce ornează căminurile părinţilor noştri, sfinţi şi scene din viaţa Mântuitorului. Foarte impresionante sunt cele două tablouri cu *Iisus în Ghetsimani*. In această ordine amintim că Bucevschi, în calitate de pictor diecezan, ne-a lăsat o mulţime de iconostase. Renumele său în acest domeniu trecuse departe. Aşa se explică numeroasele icoane ce le-a executat pentru biserica sârbească, dar mai ales iconostasul catedralei ortodoxe din Zagreb. Bucevschi a împăcat, precum arată O. Luţia, cerinţele bisericii cu perceptele artei lumeşti, realizând „punctul de întâlnire unde să nu domnească nici carnea dracului, dar nici păstrama mumificată". In pictura, să zicem, lumească, arta lui Epaminonda Bucevschi nu rămâne mai pre jos: *carnetul de schiţe*, cu acele sugestive tipuri şi costume ţărăneşti, *Doine* şi *Ciobănaşi*, *Idile* şi *Peisagii*, dar mai ales acel gingaş *Ţigănaş*, acea admirabilă *Mică Florăreasă* sau acel *Moş* cu pălăria în chip de colac, cu sfoara trăistuţei după gât şi încreţind niţel fruntea gata să-i tragă o glumă sau o cimilitură! Dar şi în lucrări de genul *Rococo*, tablouri de concepţii largi cu *bacanale* sau *Dante în exil*, doamne cu pisici şi porumbei, faianţe pictate etc. — multe din acestea executate în special pentru nevoile financiare — arta lui Bucevschi nu este minoră. Lumea oraşului muzicii le gusta foarte mult, ba au ajuns până în Franţa, Olanda, Anglia şi chiar America. Iată spicuiri dintr'o operă complexă ce vădeşte un talent despre care vestitul pictor şi profesor al Academiei „der bildenden Künste" din Viena, Anselm Feuerbach, foarte econom în aprecieri, găsia asemenea cuvinte în certificatul de studii al lui Epaminonda Bucevschi:

„.. Aplicaţia lui a fost foarte bună pe lângă o mare sârguinţă. Manifestă talent pentru pictura istoriografică, are capacitate pentru ea şi a făcut însemnate progrese în direcţia aceasta..." [1]).

Dar peste valoarea intrinsecă a creaţiilor lui Epaminonda Bucevschi, în aceste câteva rânduri fugare, am vrea să prindem figura lui printre personagiile şi momentele ce aruncă lumină asupra unei epoci bogate a culturii noastre.

Epaminonda Bucevschi s'a născut dintr'o veche familie de preoţi, slujitori la ctitoria dela Ilişeşti. El însuşi a fost destinat altarului. A şi dobândit licenţa în teologie. Darul pictoricesc însă, l-a mânat spre alte orizonturi şi fără îndoială că ortodoxia noastră a dobândit mai mult. Anii de şcoală a liceului l-au dus până la Blajul redeşteptării naţionale, şcoala artei l-a chemat în Viena primelor avânturi ale „României June", în vremea studenţiei lui Vasile Bumbac, a lui Ioan Slavici, T. V. Stefanelli şi Mihai Eminescu.

La grandioasa serbare organizată de tinerimea universitară în anul 1871 la Putna, contribuţia lui Epaminonda Bucevschi a fost considerabilă. Să nu uităm că după planurile şi indicaţiunile lui s'a ridicat şi împodobit cunoscutul portic festiv. El a pictat steagul cu care studenţimea s'a închinat atunci în faţa mormântului voevodului ...

[1]) In afară de expoziţii pe Bucevschi ni l-au înfăţişat în articole şi studii în special d-nii Leca Morariu şi Eus. Soroceanu, decedatul prof. univ. O. Luţia. ş. a. Iar acum 3 ani d-l cons. Corneliu Gheorghian ne-a dat o monografie complectă asupra vieţii, personalităţii şi operei pictorului, care a fost publicată în rev. „Boabe de grâu" şi apoi extrasă în volum.

vodal. Dacă Eminescu a fost sufletul pregătirii acelei serbări, dacă idealurile și gândurile tinerimii române s'au mărturisit prin cuvântul lui A. D. Xenopol, dacă în fața unei Dacii întregi doina și hora a izbucnit din vioara lui Ciprian Porumbescu, penelul lui Epaminonda Bucevschi a împodobit flamura ce a străjuit apoi peste șase decenii, până acum vr'o doi ani, la căpătâiul biruitorului dela Podul Inalt, Baia și Codrul Cosminului. Cine nu și aduce aminte de cărțile poștale ilustrate cu mormântul dela Putna, deasupra căruia coborau ciucurile acestui steag și cari nu lipseau din mâna nici unui român înainte de războiu?

Epaminonda Bucevschi a fost prieten bun și protejatul neuitatului mitropolit Silvestru Morariu. Cu episcopul Melchisedec, o altă impunătoare figură a bisericii românești, s'a întâlnit în împrejurări cari marchează un punct în istoria noastră. Astfel numele pictorului rămâne legat de descoperirea imaginei adevărate a lui Ștefan cel Mare. Din fazele unei controverse asupra acestei chestiuni, care a agitat peste douăzeci de ședințe ale Academiei române în urma unei comunicări a episcopului Melchisedec, să reținem doar atât: episcopul descoperind la mitropolitul Silvestru tetraevangheliul dăruit la 1473 de Ștefan cel Mare mânăstirii Humor, în care chipul ctitorului era pictat fără barbă, rotund la față și cu plete blonde, a demonstrat Academiei că aceasta e adevărata înfățișare a domnului Moldovei. In acest scop s'a servit de facsimile executate de Epaminonda Bucevschi. Hașdeu a susținut punctul de vedere contrar, intemeindu-se, pe lângă alte argumente, pe o pictură dela biserica din Bădeuți, unde Ștefan cel Mare era înfățișat cu barbă. Subliniem că discuțiunile se purtau între membri ca I. Negruzzi, Dim. Sturdza, V. Alexandri, T. Maiorescu, Gr. Tocilescu, N. Densușeanu, iar președinte al Academiei era Ion Ghica. În sfârșit, în urma hotărîrii înaltei instituțiuni, Epaminonda Bucevschi este invitat să-și dea „socotința".

Bucevschi era un adânc cunoscător al neprețuitelor tezaure de artă sămănate pe pământul Bucovinei de voevozii moldavi Astfel a putut da în ședința Academiei dela 24 Ianuarie 1882 informațiuni complecte: pictura dela Bădeuți era opera unui zugrav contemporan din Siret; singur Bucevschi ștergând-o a descoperit sub ea fresca cea veche, din care însă se mai distingea doar fruntea și coroana voevodului (zugravul siretean credea că Ștefan nu poate fi decât cu barbă). Bucevschi mai prezintă acrul (epitaful) ce-l descoperise la Putna, dăruit la 1500 de Ștefan și cu chipul voevodului pe el; prezinta apoi o serie de copii după frescele dela Voroneț, Pătrăuți, Sf. Dumitru-Suceava, Sf. Nicolae Iași, Mânăstirea Humorului, demonstrând în mod concludent care frescă îl reprezintă pe Ștefan și care pe Petru Rareș. In sfârșit Gr. Tocilescu înfățișă Academiei patrafirul dela Dobrovăț, pe care chipul lui Ștefan este aidoma cu cel de pe evangheliarul dela Humor. — Controversa se închise, Hasdeu recunoscând că dreptatea e în partea cealaltă, iar Academia, în concluziile desbaterilor, sublinia... „Abilul penel al merituosului artist român, d l Bucevschi, carele a desopiat mai multe portrete murale și inscripțiuni, care ornează acum galeria noastră și fură proprii a oferi prețioase elemente la interesantele desbateri"...

De atunci modelul pentru figura de ctitor cucernic alui Ștefan Vodă a rămas facsimilul scos de Epaminonda Bucevshi depe evanghelia ieromonahului Nicodim, stând în genunchi și oferind Sf. Fecioare evangheliarul. Tot Bucevschi a dat modelul pentru Ștefan cel Mare înfățișat ca „Domn Stăpânitor a toată țara Moldovei", în tabloul ce l-a executat la 1884 pentru episcopul Melchisedec, tablou care astăzi se găsește la Fundația Melchisedec din Roman, și care ni-l prezintă pe voevodul Moldovei în mărime naturală, în picioare, impunător și robust, îmbrăcat într'un pieptar lung, cu capul gol și plete bogate, ținând în mâna dreptă sulul unui uric de danie sau ctitorie iar în mână stângă încleștată pe mânerul unei spade culcate pe masă.

Astfel Epaminonda Bucevschi a făurit pentru neamul românesc imaginea ctitorului putnean. Căci precum în mintea fiecăruia dintre noi carul cu boi și dorobanțul dela Plevna se conturează așa cum ni le-au dat pânzele lui Nicolae Grigorescu, imaginația noastră și a părinților noștri a croit chipul lui Ștefan Voevodul, ziditor de altare sau stăpân și gospodar al țării după penelul lui Epaminonda Bucevschi.

ION NEGURĂ

D-l Ionel Teodoreanu și Jidanii săi

După o proaspătă recitire a „Crăciunul-ui dela Silivestri" și a lui „Lorelei", rămâi cu scrumul desamăgirii în suflet. De vre-o zece ani încoace opera d-lui Teodoreanu ne atrăgea și ne respingea în aceeași contradictorie măsură. Azi se vădește tot mai mult că d-l Teodoreanu și-a făcut un fel de misiune culturală din prezentarea cinematografică a unor modèle de eleganță fizică și sufletească, spre uzul îmbogățiților recenți, avizi de stilare. D-l Teodoreanu „civilizează" grosolănimea, oferindu-i spre imitare, ca într'un *Adam* ilustrat, tipuri „ideale" de orășeni valahi. De asemenea d-l Teodoreanu compune literatură „distinsă" pentru orășenii dornici să se înalțe din prozaic spre o trăire mai spiritualizată. Dar „spiritualitatea" până la care ajunge d-l Teodoreanu nu mai poate mulțumi azi. Fără îndoială, sunt în cărțile d-sale conflicte sufletești veridice, cu toată tipizarea exagerată, cu tot manierismul personagiilor. Conflictele însă nu depășesc cu nimic orizontul unui erotism rafinat. Distincția sufletească a eroilor se manifestă în planul civilizației materialiste, confundându-se aproape cu distincția lor fizică (frumusețe bizară, eleganță, mătăsuri, parfumuri, flori, sport, călătorii). Astăzi toate acestea *se* vădesc frivolități, când *altele* sunt preocupările dominante ale Românimei, decât țesălarea burgheziei parvente. D-l Teodoreanu nu bagă de seamă că scrie o literatură perimată și că, fiind cetit mai ales de tineret, nu-l mai poate mulțumi. Ce desuet și veșted e romanul „Lorelei", atât de vătuit spre actualitate! Autorul își dă singur seama, când, în „Crăciunul dela Silivestri" îl face pe legionarul (!) Grigri (ce nume francoman!) să spue: „Cu noi vin alte vremuri. Epoca idilismului ipocrit ... dispare. Vine falimentul literaturii de pân' acum. Așteaptă și ai să vezi..." (p. 265). De aceea d-l Teodoreanu nu se va mira să-și vadă preferați alți romancieri, al căror nume stă la îndemâna tuturor.

Dar alt motiv mai puternic va cataloga cărțile d-lui Teodoreanu drept literatură perimată. D l Prof. Traian Brăileanu ne semnala apariția tot mai insistentă în operele literare românești a tipului de jidan „simpatic", în contradicție cu toată tradiția literaturii noastre clasice. Cu romanele d-lui Teodoreanu suntem mult mai departe decât pe vremea lui Jacques Corneau al simbiașului filosemit d-l D. D. Patrașcanu. Care scriitor român poate furișa în viața particulară a eroilor săi vre-un jidan „simpatic", fără să-i compromită în ochii cititorului? D-l Teodoreanu și-a făcut un obiceiu să-și pângărească personagiile, pe care intenționează să ni le facă dragi, cu întimitatea unor jidănași idealizați. Românul „distins" din romanele sale se onorează cu asemenea legături, insinuându-se în spiritul cititorului neprevenit, cu sau fără voia autorului, ca un exemplu demn de urmat. Ceeace este tendențios. Personagiile de Români „ideali" cari trebuiau să ne câștige simpatia (căci d-l Teodoreanu se bizue pe afectivitatea cititorului), răsar compromise, iar autorul ia postură de propagandist al convietuirii

„distinse" a Românilor din lumea „bună" cu Jidanii. Astfel, Românca dintr'o bucată Anişoara Nemţanu („Crăciunul dela Silivestri") îşi petrece vara în vila dela mare a bancherului Gottlieb, pe al cărui fiu Dorian (nume de „asimilat"), un degenerat spilcuit, îl are stagiar adulmecător în biroul ei de avocatură. Anişoara, „fiind în raporturi profesionale cu toată negustorimea evreiască, izbutea *(delicios!)* să cumpere cu preţuri de *en gros* calităţi de *en detail (?)* [1]. *„Izbutea"* adică să se lase amăgită de „generozitatea" furnizorilor, cari trăgeau astfel o poliţă asupra recunoştinţei ei, obligând-o să servească interesele clienţilor jidani peste orice scrupul. Halal de aşa româncă! „Tot prin evrei îşi aducea şi lucruri din străinătate, *fără să plătească vamă nici comision*". Alt tertip iudaic de îndatorire a Românului implicând şi o fraudă, pe care se lasă ademenită Anişoara Nemţanu, fapt pe d-l Teodoreanu ni-l serveşte ca o dovadă a „inteligenţei" ei.

Şi în acest fel, deşi în în toată cartea vrea să ne-o facă simpatică, o compromite. — Ce să mai zicem de umbra semită o profesorului Catul Bogdan, Nathan Sabbetai din „Lorelei". D-l Teodoreanu nu mai concepe Români franţuzeşte (pseudo!) „distinşi"? (toţi românii săi au „patină" franceză), fără jidani vârîţi în preajma şi în sufletul lor ca nişte căpuşe. Este o măsluire a adevărului. Unde se văd la noi asemenea convieţuiri? Românul, oricât de „democrat" ar fi, şi-a făcut o lege să nu admită în casa lui picior de jidan. Se lasă cumpărat politicianul, trădează neamul de dragul arginţilor jidoveşti, dar casa nu şi-o deschide. Deci d-l Teodoreanu e tendenţios, devenind un fel de naş al jidanilor cărora le dă paşaport şi drept de cetate în imaginea literară a societăţii româneşti. Descendenţii lui Moise lipitoarea satului şi ai lui Herşcu Boccegiul au ajuns, la d-l Teodoreanu, confidenţii şi intimii elitei româneşti, primind patentă de nobilitare ca în comediile pariziene de bulevard, unde şloimii negustorilor de blănuri, proaspăt sosiţi din Galiţia, iau generos în căsătorie fete orfane de generali francezi, ajunse vânzătoare în prăvălia „lui papă" Meşulem.

Altfel vedea Alecsandri pe jidanul pripăşit („Istoria unui galbân"), altfel îl propagă d-l Teodoreanu. Atunci ca şi acum, Românul respinge pe jidan din intimitatea sa; ca observator şi imaginator al lumii româneşti, romancierul ieşean n'ar trebui să ne facă să-i bănuim intenţiile, precum pe ale altor salariaţi ai Sărindarului, zeloşi că înfăţişeze societatea românească sa pe o anexă de ambe-sexe a camerei de comerţ româno palestiniene.

BARBU SLUŞANSCHI

[1]) Recte: să cumpere en detail cu preţ de en gros.

C R O N I C I

MUZICALE

■ In volumul omagial pentru C. Kiriţescu, G. Breazul a tipărit „Un capitol de educaţie muzicală", studiu asupra desvoltării învăţământului muzical, şi a problemelor ce l-au frământat, la noi în ţară. Este interesant să scoatem în evidenţă că acest articol de ample proporţii nu este un omagiu decât prin seria de fapte pe cari le înregistrează. Larga lui documentare ne face să revenim în curând cu un studiu asupra ideilor cuprinse aci. ■ Tot G. Breazul a tipărit în editura „Scrisul românesc" în colaborare cu N. Saxu două volume de cântece pentru copii. Prin această lucrare didactică se pune temelia „cărţilor de cântece" pentru liceu, cari rămân singurele cărţi de muzică temeinic scrise în învăţământul nostru muzical. Metoda profesorului G. Breazul, rămâne valabilă împotriva tuturor criticilor improvizaţi. Dar Cărticelele de cântece pentru copiii şcolilor primare sunt într'adevăr revoluţionare şi ne rezervăm dreptul de a explica de ce. ■ Opera română elimină creaţiunile româneşti. S. Dragoi, Paul Constantinescu, Al. Zirra, Cuclin, sunt respinşi dela posibilitatea de a-şi vedea operele reprezentate. Să ştie conducătorii vieţii muzicale dela operă că vor fi odată traşi la răspundere pentrucă împiedică desfăşurarea vieţii muzicale româneşti; d-l Marin Sadoveanu şi alţii. ■ Mihai Jora a tipărit 15 cântece pentru voce şi pian. Vom reveni.

LIVIU RUSU

CĂRŢI ŞI REVISTE

■ **Valeriu Cârdu:** *Culburi de lumină* 1937. Liricul acestui an a cunoscut foarte puţine excepţii în creaţii autentice; creaţii cari să însemne în acelaş timp şi etape hotărîtoare pentru versul românesc. Intre acestea rare excepţii se situiază volumul camaradului *Valeriu Cârdu: Culburi de lumină*. Versul său curat, trăit puternic, ridică drama satului românesc spre zarea mântuirii legionare, spre biruinţa verde. Coiburile de lumină sunt spovedaniile sincere, în ceas de pericol al neamului şi simţire adevărată către limitele de românească prefacere *„Din lacrima ce-o poartă'n colţul genei | Ţărani cu palma noduroasă şi suflet răstignit | Am însemnat opririi la porţile Gheenei | Şi am împletit | Cununa de măriri pentru Inviere* (Rugă pentru Inviere, pg. 8). Valeriu Cârdu a creat un climat special poeziei româneşti: climatul marilor porunci ale neamului cari urcă spre biruinţa veacului nou. Trecerea prin furtuna noilor prefaceri unde înălţarea spre spiritualizare prin rugăciune, a devenit act de principiu, necesar învierii noastre, e descifrată cu mult discernământ şi pătrundere, fără ocoluri obositoare. Iată cât de frumos surprinde Valeriu Cârdu momentul dintre rugăciune şi moarte: *Când trec prin satul meu dela hotar | Mă'nchin troiţelor crescute din lumină | Şi văd, aud şi sânt, pe drumul secular | Cum trec străbunii mei şi se închină...* (Fragment autobiografic pg. 10) Intregul volum cuprinde zbuciumul luptei de înălţare a neamului prin eliberarea din strânsorile care-l înăbuşesc. Valeriu Cârdu, pentru sublimul artei sale, trebuie citat integral, aşa cum îşi slujeşte integral neamul şi ţara Arta legionară nu poate trăi fragmentar, prin raportare la obiecte discontinui, ci în întregul cosmosului ei, fiindcă se hrăneşte din rădăcinele istoriei neamului românesc ■ **George Şoimu:** *Popas în lacrămi*, cu o prefaţă de Radu Gyr. 1937. Placheta camaradului George Şoimu mărturiseşte fibrele sensibilităţii unui poet, cu nuanţări şi unduiri lirice particulare. Prefaţa atât de înţelegătoare a d-lui prof. Radu Gyr, e o dovadă şi mărturie că George Şoimu, „ferit de tentaţiile pernicioase ale modernismului acrobatic şi clinical" este în măsură să dea realizări mari căci are calităţile necesare adevăratelor creaţiuni lirice ■ **Lucian Mănescu:** *Zidar de gânduri;* edit. Ramuri, Craiova 1937. Specificul poeziilor d-lui Lucian Mănescu, stă în felul de concepere şi realizare a momentelor lirice, dintre viaţă şi transcendent. Sânt şi unele prea vizibile stridenţe, ca de pildă „Lupta cu viaţa", etc. Insă ne plac să credem în afirmarea sigură a acestui proaspăt zidar de gânduri, chiar numai pentru versurile: *In curând, noaptea mă va înfăşura, albastră... | Va poposi prin cucuruzi şi vântul. | Zăvorît, cu luna 'n fereastră. | Voiu căuta poemul, cum caută rădăcina pământul* ■ **Ion Roşca:** *Semne 'n scuturi;* „Bucovina" I. E. Toronţiu, Bucureşti. Pentru Bucovina lirică pierderea acestui autentic talent, menit să dea realizări de mari proporţii, se resimte. Pornit din acelaş avânt al Iconarului, Ion Roşca n'a ajuns să vadă realizările despre cari visa de atâtea ori. Avea un suflet mare; ştia să dea gândului său forma pe care azi prea puţini o echivalează Poezii ca: Neohaiducească, Semne

,n scuturi, cântec pentru ne-ajunsă împlinire, etc. dau posibilitate oricui să vadă puterea de creaţie a lui Ion Roşca. Volumul e însoţit de o prefaţă de Mircea Străinul. Se cuvine un cuvânt de apreciere pentru editura Bucovina a d-lui I. E. Torouţiu, care a binevoit să tipărească în condiţiile îngrijite poeziile poetului bucovinean.

■ **Teofil Lianu**: *Curcubeu peste ţară*; „Bucovina" I. E. Torouţiu, Bucureşti. 1937. Caracteristica esenţială a poeziei lui Teofil Lianu, e, după cum am afirmat şi cu prilejul apariţiei volumelor sale anterioare, o uimitoare uşurinţă a coloristicului. Aş putea spune chiar o sonoritate limpede care-i dă o particularitate lirică specială, ca de pildă: *De pe codru peste sat,* | *Ploile de crin plinit,* | *Arcuit-au arcuit* | *Curbubeu frumos rotat* (pg. 24), Partea doua a volumului conţine o serie de versuri în sistemul poemelor într'un vers, de Ion Pillat. Totuşi aceste versuri au fost publicate sub titlul „Metafore", având caracterul de ghicitori, mult înainte ca d-l Pillat să fi scris poemele d-sale într'un vers. Teofil Lianu uzând de o tehnică folklorică, a reuşit să dea versuri de o mare frumuseţe metaforică. *Pe lan de sânzâiene* | *Plâng gene cosânzene* (Roua) sau *Porumbiţă de zăpadă* | *Cântă'n codru şi'n ogradă* (Moartea). Numai spaţiul redus, rezervat cronicilor literare, nu ne îngăduie să putem arăta, ceia ce ar trebui arătat despre „Curcubeu peste ţară". ■ **Teodor Al. Munteanu**: *Viori de lut*, poeme; „Bucovina" I. E. Torouţiu, Bucureşti. 1937. Apariţia volumului de poeme a d-lui Teodor Al. Munteanu, aşteptată cu nerăbdare de iubitorii adevăratei poezii româneşti, a relevat încă un poet de mari resurse creatoare. Transcrierea lirică a armoniilor cuprinse într'o echilibrare de linii geometrice, realizează unitatea largă a trăirii de răscolitoare povârnişuri sufleşti. Problema morţii e sintetizată într'un transcendent liniştit, singular şi inevitabil: *Din miriştî arse, triste, tăcerea creşte albă,* | *Sub zarzări cerul culcă otavă de aşteptări.* | *Cirezi întârziate spun drumurilor taine,* | *Bat degete de vreme la poarta altor ţări.* (Apus de toamnă pg. 45) întregul volum evidenziază vigoarea tânără a unui talent în plină devenire, în plină sevă creatoare. Nu trebuie uitată nici larg solicitudine acordată afirmării noilor elemente lirice româneşti, de către d-l I. E. Torouţiu, care, trecând peste orice consideraţii materiale, a editat volumele de poezii ceiace pentru zilele de azi înseamnă un mare curaj. Noi nu vom uita această părintească înţelegere, a cărturarului literaturii româneşti.

GEORGE DRUMUR

■ **Sufletul Soldatului român.** Este broşura pe care ne-o trimite d-l Cpt. N. Vlădescu, însoţind-o de câteva cuvinte ce ne-au mişcat, ca şi această „lecţie de educaţie naţională menită să fie hrană pentru suflet şi să producă câţiva bani pentru ridicarea unei troiţe în satul natal al autorului. Credinţa creştină, dragostea de Ţară şi supunerea faţă de Tron, sunt cele trei pivote pe cari d-l Cpt. Vlădulescu razimă această frumoasă icoană a sufletului ostaşului român. ■ S'a tipărit în broşura *„Activitatea Frăţiei Ortodoxe române din Arhiepiscopia Sibiului"* pe anul 1936/37, care urmăreşte scopul înalt al „spiritualizării vieţii noastre publice în suflul cald şi de vieaţă dătător al ortodoxiei noastre drept măritoare". ■ **Licurici** aşa i-a zis d-l E. Beldie simpaticei sale cărţulii de versuri. Are d-sa un „Horia" cu care poate, pe bună dreptate, fi rivalul lui Cotruş. Câteva versuri: *Şi Horia!* | *De-al învia,* | *Şi iar* | *Din buciumul tău prin munţi ai suna,* | *Din rarunchi,* | *Din pieptul secătuit al valahului* | *Şi mănunchi* | *Ar porni valahii la vale* | *Viforoşi,* | *De răsbunare setoşi,* | *O Horia!* | *Din ceată* | *Ar porni svon de trădare,* | *Şi iată* | *De astădată,* | *Nu străinii* | *Ci,* | *Moartea pe roată* | *Ţi-ar da-o* | *Românii.* ■ **Stilul legionar** este broşura comandantului Ernest Bernea, apărută de curând în colecţia „Rânduiala". O anunţăm deocamdată numai, urmând ca în viitorul număr al revistei noastre să o prezentăm cititorilor noştri. ■ **Orientări** (VI, 9) oferă ca totdeauna un valoros studiu al directorului său, Păr. C. R. Crişan. In acest număr: „Politica forţă a culturii". O problemă de atâta actualitate desbătută în 17 pagini. Apoi câteva pagini închinate de d-l George Mocofan lui I. L. Caragiale, şi alte câteva de poezii şi recenzii — iată un material pentru care lauda nu e precupeţită. Ne impresionează totdeauna aşa de frumos recomandaţia de la pag. 2-a cu care se înfăţişează „Grupul Orientări", această aleasă „familie spirituală" dela Moineşti. ■ **Credinţa,** revista consiliului eparhial din Cernăuţi, se impune de la o vreme încoace tot mai mult atenţiei noastre. O redactează Părintele Gh. Antonovici, adevărat lucrător în via Domnului şi gingaş poet al ţării fagilor. „Credinţa" se răspândeşte în masele populare. Ea duce hrană bună pentru suflet de creştin şi pentru suflet de român. Apare de 2 ori pe lună. S'a desfăcut acum şi numărul 14. ■ Tot Păr. Antonovici scoate în ultima vreme, de asemeni în editura consiliului eparhial, o altă publicaţiune, intitulată **„Gânduri creştine"**, care constitue un excelent material de educaţie creştină şi naţională. No. 3 ne aduce: „Cuvântul de adevărat apostol al Prea Fericitului Patriarh Miron" împodobit cu icoana izgonirii samsarilor din templu.

■ **Făt-Frumos şi Mihai Eminescu.** Cele două reviste cernăuţene înfruntă vicisitudinile vremii cu acceaş stăruitoare râvnă a directorului lor, d-l Prof. univ. Leca Morariu. Avem sub ochi N-rele 1—4 şi 5—8 din „Făt-Frumos" şi fascicola 14 din „Mihai Eminescu", într'o frumoasă execuţie tehnică şi preţioase contribuţiuni pentru scrisul românesc şi viaţa şi opera celui mai mare stihuitor al neamului nostru, din pana directorului lor şi a d-lor I. E. Torouţiu, Leon Ţopa, Petru Iroaie, Ladizlau Goldi ş. a. Buletinul „Mihai Eminescu" este de acum indispensabil pentru orice cercetător serios al celui ce a creat „Luceafărul". O nedumerire însă: de ce ţine „Făt-Frumos" la chipul lui Artur Apati şi ni l recomandă „Prefect de Storojineţ *pasionat mecen cultural*" (subl. a noastră)? De sigur şi „român"! „Pasionat mecen cultural"? Cel ce distruge şi *aresteazá* (vă rog nu râdeţi, e adevărul curat) troiţe şi cruci legionare?? ■ Am primit la redacţie un volum mare de 224 pg. care închide N-rele 89—91 ale revistei **„Arhivele Olteniei"** (XVI — Ian.—Iunie 1937). Studii serioase privind probleme diverse, în special din domeniul istoric, contribuţiuni arheologice, o serie de documente, o cronică foarte bogată cu recenzii, note şi comunicări — toate acestea oferă un material de toată varietatea asupra Olteniei. Prezenţa în frantea acestei publicaţiuni, care s'a făcut indispensabilă a d-lui Prof. C. Fortunescu, este cea mai bună recomandaţie şi garanţie. ■ Recomandăm tuturor **Dimândarea.** E roga fraţilor noştri aromani. N-rul 5 (Oct. crt) este închinat Generalului-erou Cantacuzino, pentru care scriu d-nii I. Foti, General Moruzi, General Gr Costandache. Iată câteva nume cari impun fiecăruia să citească acest număr. — Incolo studii, articole, schiţe, chiar poezii, cari cinstesc o revistă bună. ■ **Cuvântul Preotesc** dela Rădăuţii lui Bogdan Voevodul, depăşeşte aspectul banal al unui periodic profesional. Sânt în fiece număr articole cari fac cinste preoţimei arborosene. Numele păr. Oreste Gherasim e acum bine cunoscut. Ultimul număr al acestui „cuvânt", este un prinos pentru I. P. Sfinţitul Visarion, dela a cărui înscăunare ca urmaş al lui Silvestru Morariu, s'au împlinit doi ani. ■ **Legionarii** se intitulează o gazetă, care urcă cu dârzenie aromânească al cincilea an de apariţie. Ne vine regulat la redacţie, vestind că „legiunea trece'n viu şi aspru pas" peste cadrilaterul dobrogean. Colegul nostru Cola G. Ciumetti are doi buni camarazi: unul e Const. Papanace, iar celalalt părintele Ilie I. Imbrescu, totaşa de neobosit şi plin de inimă ca şi în anii de studenţie pe meleagurile arborosene.

ION NEGURĂ

INSEMNARI

■ Intelectualii români trăesc mereu în iluzia că sunt stăpâni pe destinul istoric al ţării lor, pentrucă ei se simt *de fapt* urmaşii celor care au creat-o şi apoi au stăpânit-o veacuri de-a rândul. Ei nu cred că s'ar putea prescrie vreodată moştenirea cuvenită sângelui, atât de temeinică în veşnicia ei aparentă. De aceea ei au prea puţină consideraţie pentru întemeerea stăpânirii *în drept*, conform constituţiei demoliberale care ne bântuie. Intelectualul român priveşte cu superioritate abia îngăduitoare pe cetăţeanul plebeu, grăbit să se pună la punct cu chiţibuşurile formale, care singure fundamentează astăzi dreptul de a stăpâni. Intelectualul nu controlează dacă e trecut în lista de alegători, nu-şi scoate cartea de vot, nici binevoeşte să voteze. El socoteşte că toate aceste tertipuri democratice sunt nedemne de un Român neaoş. El lasă „rumunilor" proaspăt pripăşiţi apanajul exercitării drepturilor cetăţeneşti, cu atât mai febrile şi mai arogante, cu cât mai suspecte în originea lor recentă. „Poate străinul să voteze cât şi pe cine vrea, tot noi cei vechi rămânem adevăraţii stăpânitori, prin virtutea moştenirii". Aşa cugetă bietul intelectual român şi se încuie în casă când bate toiul alegerilor, pe când străinul porneşte la luptă să transforme dreptul său artificial în fapt. Stăpânirii iluzorii a epigonilor de sânge străbun, el îi opune un guvern efectiv robit intereselor sale. Astfel iluzia bazată pe tradiţie devine astăzi o primejdie de moarte. Românul nu vede că străinul l-a desmoştenit încet-încet din situaţia de stăpânitor. Străinii se folosesc în mod solidar de dreptul de vot şi de puterea banului pentru a cărni ţara spre folosul lor. Românul stă nepăsător acasă, în timp ce dreptul de hârtie al străinului înăbuşă dreptul de sânge al băştinaşului. In lături iluzie şi mândrie deşartă! Hai, Române şi-ţi apără dreptul sângelui strămoşesc cu fiţuica buletinului de vot, dacă nu te vrei năpădit azi-mâne de tot, de cucuta veneticilor! In loc de spadă, pune mâna, Române, pe fiţuica de vot, şi alege din mijlocul tău pe aceia cari şi cu preţul nefiinţei lor au jurat să reaşeze dreptul sângelui acolo de unde l-a deslocuit dreptul de hârtie! Intelectualul trebuie să accepte astăzi condiţiile nedemne ale luptei prin buletinul de vot, de-a valma cu străinul, josnica luptă la care ne sileşte deşteptăciunea trădătoare a jurismului democrat. Fiecare din noi să-şi dea seama de tragicul situaţiei noastre de Români vânduţi, ale căror drepturi istorice nu valorează nimic în faţa buletinului de vot al străinului. Aşa a vrut Constituţia liberală. Cât mai trăim cu ea, trebue să i ne supunem. Să ne desvăţăm pentru moment de credinţa moştenită că e destul să fii Român de viţă ca să şi stăpâneşti în ţara ta. Trebue să manevrăm şi noi fiţuica până ce vom reaşeza la loc dreptul neamului băştinaş. Să facem din votul nostru dinamită pentru democrato-liberalismul fiţuicar, care a împroprietărit pe moşia stăpânirii româneşti pe toate lepădăturile lumii. Intelectualul va trebui să arate acum ori nici odată că vrea ca neamul băştinaş să poruncească în casa sa. Fiţuica de vot va deveni de astă dată o pecete a destinului, dacă numai îi va alege pe aceia a căror dârzenie vânjoasă poate singură să mai înscăuneze domnia românească, răzbind aroganţa şi arginţii rumunilor, sfidătorí de după hârtia lor constituţională. ■ Inainte de războiu, revoltaţi de jidovirea Bucovinei, Românii bucovineni aruncau vina şi blestemele asupra perfidei stăpâniri austriace, care vârea în coasta lor pe unterthanii civilizatori (camătă, crâşmărit, spoliaţiune, prostituţie). Astăzi însă, când vezi că cele 28 de mii de jidani din Cernăuţii dela 1910, au sporit la 66 de mii în 1936, dela 33% la 57% din totalul populaţiei, iar în sate au crescut proporţional, — asupra cui să verşi focul blestemelor şi pe cine să pedepseşti pentru năpădirea mârşavă a naţiei româneşti bucovinene? Unde-s politicaştrii noştri, mari urlători naţionalişti înainte de războiu, iar după el cultivatori de sârg ai talantului jidovesc în ogorul bucovinean? — Să n'aibă ei grijă! N'au scăpat nici de blestem, nici de răspundere, nici de urgia pedepsei. Căci dela marginí de ceruri verzi se înalţă justiţiară **Istoria**. ■ Un emul cernăuţean a lui Montaigne a iscodit acest „adevăr" după o laborioasă introspecţie: „Il urăşti pe cel care te-a ajutat sau căruia, întrun moment greu al vieţii tale i-a fost milă de tine, fiindcă nu poţi suporta *superioritatea* lui. Pe tine te vor urî totdeauna toţi cei ce-ţi rămân datori cu ceva". Astfel îndatorirea, floare a dragostei, devine la acest original moralist generatoarea urei. Are şi cinismul candoarea lui.

S. E. Barbu

■ La Congresul Ligii Culturale, ţinut zilele trecute la Bucureşti, d-l prof. N. Iorga a constatat, în accente de clocotitoare revoltă, că noi, Românii, ne găsim, în momentul de faţă, minoritari în ţara aceasta şi că deci nu mai suntem stăpâni în casa noastră. Sărăcia, boliştea şi moartea stau de veghe la căpătâiul Românului, care „nu mai este om, ci vita mânată din urmă cu biciul ovreiului, pe care a luat-o, a aşezat-o lângă celelalte dobitoace, şi-l supraveghează aşa cum îşi supraveghează acele dobitoace". In halul acesta l-au adus mai ales partidele noastre politice cari au reuşit să sfarme piatra solidarităţii sale etnice. Trebue, cu orice preţ, să recucerim poziţiile economice ce le-am avut în trecut... Şi când te gândeşti că bieţii noştri studenţi, dela 1922 şi până astăzi, pentru vina de a fi cerut şi încercat să înfăptuiască aceeaşi poruncă a vremii, au înfundat temniţele, au îndurat vorbe pline de ocară a atâtor dascăli iluştri, iar unii dintre ei ciumetizaţi veghează, dincolo de marginile acestei vieţi, alături de Arhanghelul Mihail, asupra destinelor neamului acestuia... Oh, oh, oh, ar ofta şi astăzi cu năduf cutare cronicar din alte vremuri! ■ D-l prof. univ. Gâzdaru a cerut, la acelaşi congres, să se organizeze boicotul pe întreaga ţară în contra negustorilor evrei. Redobândirea poziţiilor noastre economice pierdute nu se poate face decât cu elemente capabile şi cinstite. Şcoala comerţului legionar a şi început să crească asemenea tineri oţeliţi pentru marele războiu economic care va fi hotărîtor pentru soarta noastră. Generaţia legionară e deci în plină muncă de creaţie şi'n acest domeniu ca'n atâtea altele. Nici un fel de prigoană, nici o insultă, nici o nedreptate, oricât ar fi acestea de mari, nu mai sunt în stare s'o oprească din drumul destinului ei luminos.

■ Tot cu acel prilej, d-l prof. N. Iorga a cerut plecarea din consiliile jidoveşti de administraţie a Românilor cari servesc de paravan afacerilor jidoveşti. Câţiva colonei s'au şi retras dintr'un asemenea consiliu al unui oarecare Leibovici. Când se vor retrage oare din fruntea consiliilor de administraţie a şcolilor particulare jidoveşti din Cernăuţi domnii profesori: N. Tcaciuc-Albu, I. Goraş şi mai ales I. Brătianu, pe care noi, foştii săi elevi, l-am iubit şi preţuit totdeauna ca pe un Român bun şi cinstit? Când noi Românii, am ajuns minoritari în ţara aceasta, conştiinţa acestor profesori şi a altor câtorva nu se cutremură la gândul că pentru câteva mii de lei pe lună servesc drept paravan pentru afaceri jidoveşti, promovând în felul acesta interesele neamului iudaic pe pământul înstrăinat al ţării noastre? O repetăm şi vom repeta-o de mii de ori: *nu li se cutremură conştiinţa?*

Cl. Usatiuc

■ Toţi bunii creştini din Cernăuţi au trăit cu sufletele cernite clipele sfârşirii din viaţă a Generalului erou. Au fost momente din cele mai impresionante când studenţii grupaţi pe societăţi, cu steagurile înfăşurate în zăbranic de doliu, au parcurs străzile oraşului dela Palatul Naţional la biserica catedrală în cadenţa pătrunzătoare a imnului „Sfinte Dumnezeule". S'au descoperit toţi trecătorii, şi jidanii. Numai câţiva comisari, agenţi şi alţii cu paza „ordinei publice" au ţinut să zâmbească cu ţigarea în gură şi mânele în buzunar! Urâcios spectacol! Nu este aceasta spiritul satanei, distrugător de troiţe şi batjocuritor a cele sfinte, care domină autorităţile noastre?! ■ Cu prilejul jubileului Societăţii pentru cultură a avut loc o serbare la Internatul de băeţi din Cernăuţi, proprietatea Societăţii. D-l Prof. Loghin a ţinut o foarte interesantă şi instructivă conferinţă asupra acestei instituţii singura şi astăzi în tot oraşul Cernăuţi şi ale cărei merite pentru crearea intelectualităţii române bucovinene sunt unice. Am aflat astfel că dela 1902—1918, deci în curs de 16 ani, *statul austriac a subvenţionat internatul cu 5,924.811 lei*, pe când dela 1919—1936, deci în curs de 17 ani, *statul român a jertfit pentru această operă numai 1,263.166 lei!* Lăsăm pe cititorii noştri să examineze cu atenţie aceste cifre şi să tragă toate concluziile. — Iată „marea operă" a gospodarului dela „Educaţia naţională"! A, da, am uitat: d-l Dr. Angelescu a *promis* acu vr'o 2 ani „o subvenţie"...

I. Negură

REDACŢIONALE

■ ICONAR-UL apare odată pe lună. Abonamentul anual: 60 lei. Redacţia şi administraţia este în Piaţa Unirii N-rul 3, Cernăuţi. Directori: Liviu Rusu şi Mircea Streinul. Secretari de redacţie: Ion Negură şi George Drumur. ■ Il rugăm pe domnii colaboratori să ne trimită manuscrise citeţe şi revăzute; altfel nu vor fi luat în considerare. ■ Poşta redacţiei n'avem. Cine doreşte vre-un răspuns este rugat să adaoge timbrele poştale necesare. ■ D-nii autori cari doresc să li se recenzeze operele sunt rugaţi a ni le trimite în dublu exemplar.
■ Anul III, N-rul 2; Octombrie 1937.

Tipografia „Mitropolitul Silvestru"
Cernăuţi, Piaţa Unirii No. 3 (Palatul Naţional)